

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра приватного права

ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА
Силабус з навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	Магістр права https://surl.li/cfhosd
Статус дисципліни	вибіркова
Форма навчання	Денна
Рік підготовки, семестр	2 курс, 1 семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин, у тому числі: лекційних занять – 18 годин, семінарських занять – 18 годин, самостійної роботи – 54 години
Форма семестрового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача	Лекції, семінарські заняття, консультації: Ватрас Володимир Антонович , професор кафедри приватного права, доктор юридичних наук, професор. v_vatras@univer.km.ua Профілі в наукових базах даних Google Scholar https://scholar.google.com/citations?hl=uk&authuser=1&user=h8BEq5EAAAAJ ORCID https://orcid.org/0000-0002-6822-7442 W&S https://www.webofscience.com/wos/author/record/39287764 Web of Science https://www.webofscience.com/wos/author/record/2204950

	Scopus https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57226292308
Розміщення курсу	Google classroom
Консультації	Онлайн консультації: згідно розкладу або ж за попередньою домовленістю електронною поштою у робочі дні з 9.00 до 17.00

Програма навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни

Результати навчання	Загальні компетентності ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні компетентності СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України. СК5 Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції. СК9 Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності. СК10 Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. СК13 Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією. СК15 Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості. Результати навчання РН1 Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання. РН3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження. РН6 Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. РН7 Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання. РН9 Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг. РН11 Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.
----------------------------	---

	RH13 Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. RH14 Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
Місце дисципліни в логічній схемі	Попередні дисципліни – Зобов'язання з відшкодування шкоди; Проблеми нормотворення та правозастосування. Супутні дисципліни – Альтернативне вирішення правових спорів; Етичні стандарти правничої діяльності
Зміст навчальної дисципліни	1. Проблеми методології сімейного права 2. Проблеми шлюбного права 3. Сімейне договірне право 4. Проблеми правовідносин між батьками і дітьми 5. Проблеми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування 6. Проблеми сімейного права у інших правопорядках. Проблеми регулювання сімейних відносин за участю іноземного елемента.
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	Нормативно-правові акти 1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр 2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 3. Сімейний кодекс України : Кодекс України; Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2947-14 4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15 5. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України; Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15 6. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 01.07.2010 № 2398-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17 7. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14 8. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 № 2342-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15 9. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15 10. Про затвердження Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866-2008-п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF 11. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905-2008-п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-%D0%BF#Text 12. Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 564-2002-п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2002-%D0%BF#Text 13. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 565. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-%D0%BF#Text

	Література 14. Сімейне право України : підручник / за заг. ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 520 с. 15. Науково-практичний коментар. Сімейний кодекс України / за заг. ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 552 с. 16. Ватрас В. А. Джерела сімейного права: проблеми теорії та практики : монографія. Хмельницький : Поліграфіст-3, 2020. 824 с. 17. Науково-практичний коментар. Сімейний кодекс України / за заг. ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 552 с. 18. Менджул М.В. Порівняльне сімейне право: навчальний посібник. Ужгород, 2021. 296 с. URL: https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/79990. 19. Чернега В.М. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. Ліра-К. 2023. Київ. 370 с.
--	--

Навчальний контент

	№ тем и	Назва теми	Кількість годин					
			Усього	у тому числі				
				Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
Тематичний план навчальної дисципліни	1.	Проблеми методології сімейного права	13	2	2			9
	2.	Проблеми шлюбного права	17	4	4			9
	3	Сімейне договірне право	17	4	4			9
	4	Проблеми правовідносин між батьками і дітьми	17	4	4			9
	5	Проблеми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	13	2	2			9
	6	Проблеми сімейного права у інших правопорядках. Проблеми регулювання сімейних відносин за участю іноземного елемента.	13	2	2			9
	7	Усього годин:	90	18	18	–	–	54
Методи навчання та форми поточного контролю	1) традиційний усний виклад змісту теми; 2) слайдова презентація; 3) дискусія. На семінарських та практичних заняттях застосовуються: 1) дискусійне обговорення проблемних питань; 2) вирішення ситуаційних завдань (кейсів);							

	3) складання та розгляд окремих процесуальних документів. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах: 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції; 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях; 3) перевірка виконання поточних контрольних робіт у формі тестування; 4) захист підготовленого публічного виступу.
Лекційні заняття	Лекційне заняття 1 Проблеми методології сімейного права 1. Проблеми визначення місця сімейного права в системі права України. Сімейне право та цивільне право. 2. Поняття, предмет, метод та принципи сімейного права 3. Проблеми джерел сімейного права. 4. Сім'я як правова категорія. Спорідненість та свояцтво. Лекційне заняття 2-3 Тема. Проблеми шлюбного права 1. Шлюб та фактичні шлюбні відносини: співвідношення понять. 2. Вдосконалення процедури державної реєстрації шлюбу. 3. Інститут наречених та його значення у сімейному праві України. 4. Поняття та значення інституту припинення шлюбу. 5. Поняття та значення інституту недійсності шлюбу. 6. Проблемні питання інституту сепарації (встановлення режиму окремого проживання подружжя). 7. Система особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. 8. Проблеми правовідносин власності подружжя. 9. Проблемні питання аліментних зобов'язань подружжя. Лекційне заняття 4-5 Тема. Сімейне договірне право 1. Сімейне договірне право як новий правовий інститут: поняття, система та сутність. 2. Поняття та види сімейних договорів. 3. Правова характеристика шлюбного договору. 4. Укладення, зміна та розірвання шлюбного договору. Лекційне заняття 6-7 Тема. Проблеми правовідносин між батьками і дітьми 1. Суб'єкти правовідносин між батьками і дітьми. 2. Неповнолітні батьки. 3. Походження як підстава виникнення правового зв'язку між батьками і дітьми. 4. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. 5. Майнові права та обов'язки батьків і дітей. Лекційне заняття 8 Тема. Проблеми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

	1. Поняття та система форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. 2. Проблеми інституту усиновлення. 3. Поняття, сутність і проблеми інституту опіки та піклування в сімейному праві. 4. Поняття, сутність та проблеми патронату. 5. Поняття, сутність та проблеми влаштування дитини у прийомну сім'ю як форма влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. 6. Поняття, сутність та проблеми влаштування дитини у дитячий будинок сімейного типу як форма влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.
Семінарські заняття	Семінарське заняття 1 Тема. Проблеми предмета та методології сімейного права <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 1. Проблемні питання дефініції «сімейне право». 2. Місце сімейного права в системі права України (теоретичні дискусії щодо предмета та метода сімейно-правового регулювання). 3. Сімейне право як юридична наука: становлення та розвиток науки сімейного права; особливості розвитку сучасної науки сімейного права. 4. Проблеми системи сімейного права. 5. Принципи сімейного права. 6. Проблеми джерел сімейного права. 7. Значення судової практики при застосуванні сімейного законодавства. 8. Практика Європейського суду з прав людини як джерело сімейного права. 9. Поняття, зміст та значення історико-правового методу наукових досліджень для вивчення сімейного права України. 10. Періодизація розвитку сімейного права. 11. Сім'я як правова категорія та особливий феномен суспільних відносин. 12. Теоретичні дискусії щодо доцільності юридичного закріплення поняття сім'ї в науці та законодавстві. <u>Аудиторна письмова робота</u> <i>Студенти вирішують тестові завдання за темою заняття.</i> Семінарське заняття 2-3 Тема. Проблеми шлюбного права <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 1. Шлюб як основна підстава виникнення сімейних прав та обов'язків. 2. Проблеми відмежування шлюбу від фактичних шлюбних відносин. 3. Проблеми вдосконалення процедури державної реєстрації шлюбу. 4. Інститут наречених та його значення у сімейному праві України. 5. Поняття проблеми та значення інституту недійсності шлюбу. 6. Поняття проблеми та значення інституту припинення шлюбу. 7. Проблемні питання інституту сепарації (встановлення режиму окремого проживання подружжя). 8. Проблеми побудови системи особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. 9. Проблеми правовідносин власності подружжя.

10.Проблемні питання поділу майна подружжя, що є їх спільною сумісною власністю.

11.Проблемні питання аліментних зобов'язань подружжя.

Аудиторна письмова робота

1. Проект позовної заяви про визнання шлюбу недійсним.
2. Проект спільної заяви подружжя до суду про розірвання шлюбу.
3. Проект позовної заяви до суду про розірвання шлюбу.

Семінарське заняття 4-5

Тема. Сімейне договірне право

Питання для усного опитування та дискусії:

- 1.Сімейне договірне право як інститут сімейного права: проблеми становлення і розвитку.
- 2.Проблеми побудови системи сімейних договорів.
- 3.Шлюбний договір як інструмент договірного регулювання відносин подружжя.
- 4.Юридична природа шлюбного договору.
- 5.Проблеми укладення, зміни, розірвання і припинення шлюбного договору.
- 6.Проблеми укладення, зміни, розірвання і припинення аліментного договору.
- 7.Проблеми укладення, зміни, розірвання і припинення договору про участь у вихованні дітей.

Аудиторна письмова робота

Підготуйте проекти договорів:

1. Шлюбний договір;
2. Аліментний договір;
3. Договір про визначення способів участі у вихованні дитини;
4. Договір про патронат.

Семінарське заняття 6-7

Тема. Проблеми правовідносин між батьками та дітьми

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.Поняття та проблемні питання батьківського правовідношення.
- 2.Проблеми визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою.
- 3.Проблеми визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.
- 4.Проблеми визначення походження дитини від батька у разі реєстрації повторного шлюбу з її матір'ю.
- 5.Проблеми визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі.
- 6.Проблеми визначення походження дитини за заявою чоловіка, який вважає себе батьком дитини.
- 7.Проблеми визнання батьківства та материнства за рішенням суду.
8. Проблеми встановлення факту батьківства та материнства за рішенням суду.
- 9.Проблемні питання оспорування батьківства та материнства.

10. Проблеми побудови системи особистих немайнових прав та обов'язків батьків і дітей.
11. Особливості здійснення і захисту особистих немайнових прав батьків і дітей.
12. Проблеми інституту позбавлення батьківських прав.
13. Інститут відібрання дитини від батьків без позбавлення батьківських прав та його правові наслідки.
14. Проблеми здійснення і захисту майнових прав та обов'язків батьків і дітей.

Аудиторна письмова робота

Студенти вирішують ситуації за поданою фабулою з теми заняття:

Задача 1.

Тетяна звернулась до суду з позовом до Володимира про визнання батьківства щодо її сина та стягнення аліментів, посиляючись на наступні обставини. В період з січня до початку вересня 2008 року вона проживала з Володимиром однією сім'єю, вела з ним спільне господарство, він турбувався про неї і намір зареєструвати з нею шлюб після розірвання шлюбу з дружиною. В квітні 2009 року від Володимира в неї народилась дитина. Однак після народження дитини Володимир її покинув і відмовився визнавати себе батьком дитини.

Проаналізуйте ситуацію:

1. Яка підстава та предмет позову, що подала до суду Тетяна?
2. Якими засобами доказування слід позивачці підтвердити свої доводи?
3. Яке б рішення суду Вами у статусі судді було винесене по обох позовних вимогах?
4. Додатком до задачі складіть проекти позовної заяви та рішення суду.

Семінарське заняття 8

Тема. Проблеми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття сутність та проблеми інституту влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. Система форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
3. Проблеми інституту усиновлення.
4. Поняття, сутність і проблеми інституту опіки та піклування в сімейному праві.
5. Поняття, сутність та проблеми патронату.
6. Поняття, сутність та проблеми влаштування дитини у прийомну сім'ю як форма влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.
7. Поняття, сутність та проблеми влаштування дитини у дитячий будинок сімейного типу як форма влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.
8. Поняття дитячого будинку сімейного типу.
9. Поняття, сутність та проблеми інституту фактичного виховання як

форми влаштування, дітей, позбавлених батьківського піклування.

Аудиторна письмова робота

Студенти вирішують ситуації за поданою фабулою з теми заняття:

Задача 1.

Після смерті батьків неповнолітнього Олега його родичами почалось вирішення питання про подальше виховання дитини. При цьому більшістю родичів була висловлена думка, що найбільш прийнятним варіантом буде його усиновлення дядьком С.А. Вовчиком, як найближчим родичем. Проте, останній пояснив родичам, що він не проти усиновити дитину, але не може цього зробити, оскільки проти цього заперечує його дружина, а він аби зберегти сім'ю, не має бажання конфліктувати з жінкою. Тоді бабуся хлопчика (матір батька дитини і Вовчика С.А.), вважаючи доводи сина необґрунтованими, сама звернулась до суду із заявою про зобов'язання Вовчика С.А. усиновити дитину.

Проаналізуйте ситуацію:

1. Чи вправі бабуся звертатися з таким позовом і які будуть наслідки такого звернення?
2. Яким чином можливо вирішити питання про влаштування дитини у сім'ю при даних обставинах?

Задача 2.

25 січня 2010 року прийнято рішення суду про усиновлення дитини Івашенко С.І. Згідно з рішенням дата народження змінена з 30 листопада 2012 року на 7 грудня 2012 р.

Проаналізуйте ситуацію:

1. З якої метою судом було змінено дату народження дитини?
2. Які зміни у зв'язку з цим необхідно внести в актовий запис про народження?
3. Чи вплинуть ці зміни на дату реєстрації народження?

Семінарське заняття 9

**Тема. Проблеми сімейного права у інших правопорядках.
Проблеми регулювання сімейних відносин за участю іноземного елемента**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Проблеми регулювання шлюбних відносин за участю іноземного елемента.
2. Колізійні питання визнання батьківства в Україні та за межами України.
3. Проблеми правовідносин усиновлення за участю іноземного елемента.
4. Колізійні питання опіки і піклування.
5. Поняття порівняльного сімейного права та значення компаративістського методу наукових досліджень у сімейному праві.
6. Проблеми регулювання сімейних відносин у країнах романо-германської системи права.
7. Проблеми регулювання сімейних відносин у країнах прецедентної системи права.

	8.Проблеми регулювання сімейних відносин у мусульманському праві. 9.Проблеми регулювання сімейних відносин у звичайних правових системах.
Самостійна робота студентів	Задання для самостійної роботи студентів Тема 1. Проблеми методології сімейного права Завдання 1.Зобразити у вигляді таблиці наукові підходи до визначення предмета та метода сімейного права. Тема 2. Проблеми шлюбного права Завдання 1. Відобразити етапи становлення інституту наречених в сімейному законодавстві. Завдання 2. Підготувати проєкт рішення суду про визнання шлюбу недійсним. Завдання 3. Підготувати проєкт спільної заяви подружжя до суду про розірвання шлюбу. Тема 3. Сімейне договірне право Завдання 1. Підготувати таблицю «Види договорів в сімейному праві». Завдання 2. Скласти шлюбний договір. Завдання 3. Скласти аліментний договір. Тема 4. Проблеми правовідносин між батьками і дітьми Завдання 1. Обґрунтувати доречність існування в сімейному праві та законодавстві інституту сурогатного материнства. Завдання 2. Підготувати позовну заяву до суду про позбавлення батьківських прав. Завдання 3. Скласти рішення суду про усунення перешкод в спілкуванні з дитиною (одного із батьків). Завдання 4. Підготувати позовну заяву про стягнення заборгованості за аліментами (на користь дитини). Тема 5. Проблеми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування Завдання 1. Порівняти правові статуси таких суб'єктів: усиновлювача, опікуна, піклувальника та патронатного вихователя (у вигляді таблиці за класифікаційними критеріями). Тема 6. Проблеми регулювання сімейних відносин за участю іноземного елемента. Завдання 1. Особа 1 (громадянка України) бажає зареєструвати шлюб з Особою 2 (громадянином іноземної держави) на території України. Визначити особливості реєстрації такого шлюбу.

Політика та контроль

Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття	Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Перескладання лекції: виконання презентації по питаннях теми пропущеної лекції. Перескладання семінарського заняття: усне опитування по питаннях пропущеного семінару та виконання письмових завдань.
---	--

Підсумковий контроль	Питання для підготовки до підсумкового контролю
	1. Проблеми визначення предмета сімейного права та його місце в системі права України.
	2. Дискусія щодо самостійності сімейного права як галузі права: основні доктринальні концепції.
	3. Проблеми методу сімейно-правового регулювання та його співвідношення з методом цивільного права.
	4. Принципи сімейного права: проблеми систематизації та реалізації.
	5. Проблеми побудови системи сімейного права України.
	6. Сімейне право як юридична наука: сучасний стан і перспективи розвитку.
	7. Проблеми джерел сімейного права України та їх співвідношення.
	8. Договір і звичай як джерела сімейного права: проблеми правового визнання та застосування.
	9. Значення судової практики у розвитку та застосуванні сімейного права України.
	10. Практика Європейського суду з прав людини у сфері сімейних відносин та її значення для українського сімейного права.
	11. Історико-правовий метод у дослідженні сімейного права: значення та проблеми періодизації його розвитку.
	12. Сім'я як правова категорія: проблеми співвідношення юридичного та соціального розуміння сім'ї.
	13. Право особи на сім'ю: проблеми нормативного закріплення та здійснення.
	14. Проблеми визначення поняття та ознак сімейних правовідносин.
	15. Застосування норм Цивільного кодексу України до регулювання сімейних відносин: проблеми та межі субсидіарного регулювання.
	16. Шлюб як юридична підстава виникнення сімейних правовідносин: проблеми визначення його юридичної природи.
	17. Проблеми відмежування шлюбу від фактичних шлюбних відносин.
	18. Право на шлюб та проблеми його реалізації в сучасних умовах.
	19. Умови укладення шлюбу: проблеми правового регулювання та правозастосування.
	20. Проблеми державної реєстрації шлюбу та її юридичного значення.
	21. Особливості державної реєстрації шлюбу з іноземцями, особами без громадянства та особами, які відбувають покарання.
	22. Правовий статус наречених: проблеми правового регулювання.
	23. Фактичні шлюбні відносини: проблеми їх правового визнання та захисту майнових прав їх учасників.
	24. Одностатеві союзи: проблеми правового регулювання та сучасні тенденції розвитку сімейного права.
	25. Недійсність шлюбу: поняття, підстави та проблеми правозастосування.
	26. Правові наслідки недійсності шлюбу: проблеми захисту прав добросовісного учасника.
	27. Визнання шлюбу недійсним після його припинення: проблеми правового регулювання.
	28. Припинення шлюбу: проблеми співвідношення розірвання шлюбу та інших підстав припинення шлюбу.
	29. Розірвання шлюбу в органах державної реєстрації актів цивільного стану: проблеми правового регулювання.
30. Розірвання шлюбу в судовому порядку: проблеми доказування та	

	правозастосування. 31. Заходи суду щодо примирення подружжя: проблеми доцільності та ефективності. 32. Фіктивне розірвання шлюбу: проблеми правової кваліфікації та наслідки. 33. Встановлення режиму окремого проживання подружжя (сепарація): проблеми правового регулювання та практичного застосування. 34. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя: проблеми визначення їх системи та здійснення. 35. Право особистої приватної власності подружжя: проблеми визначення складу та захисту. 36. Право спільної сумісної власності подружжя: проблеми здійснення та захисту. 37. Поділ майна подружжя: проблемні питання визначення складу спільного майна та часток подружжя. 38. Майнові відносини учасників фактичних шлюбних відносин: проблеми правового регулювання. 39. Аліментні зобов'язання подружжя: проблеми виникнення, здійснення та припинення. 40. Сімейне договірне право як інститут сімейного права: проблеми становлення та розвитку. 41. Проблеми формування системи сімейних договорів в Україні. 42. Шлюбний договір: поняття, юридична природа та проблеми договірного регулювання відносин подружжя. 43. Проблеми укладення шлюбного договору та визначення його змісту. 44. Проблеми зміни, розірвання та припинення шлюбного договору. 45. Недійсність шлюбного договору: проблеми підстав та правових наслідків. 46. Аліментний договір: проблеми укладення, зміни, розірвання та припинення. 47. Договір про участь у вихованні дитини: проблеми змісту та виконання. 48. Патронатний договір: проблеми правової природи, укладення та припинення. 49. Договори про прийомну сім'ю та про поміщення дитини до дитячого будинку сімейного типу: проблеми правового регулювання. 50. Батьківське праввідношення: поняття, структура та проблеми визначення юридичного змісту. 51. Походження дитини як юридичний факт виникнення правового зв'язку між батьками і дитиною. 52. Проблеми визначення походження дитини від батьків, які перебувають у шлюбі між собою. 53. Проблеми визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі. 54. Визначення походження дитини за заявою чоловіка, який вважає себе її батьком: проблемні питання. 55. Визначення походження дитини у разі повторного шлюбу її матері: проблеми правового регулювання. 56. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. 57. Визнання батьківства та материнства за рішенням суду: проблеми правозастосування.
--	--

	58. Встановлення факту батьківства та материнства за рішенням суду: проблеми розмежування з визнанням батьківства. 59. Оспорювання батьківства: проблеми підстав, строків та правових наслідків. 60. Оспорювання материнства: проблеми правового регулювання та судової практики. 61. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей: проблеми визначення їх системи та здійснення. 62. Врахування думки дитини у сімейних правовідносинах: проблеми реалізації та правового значення. 63. Позбавлення батьківських прав: проблеми підстав, порядку застосування та правових наслідків. 64. Відібрання дитини від батьків без позбавлення батьківських прав: проблеми правового регулювання. 65. Поновлення батьківських прав: проблеми умов, порядку та правових наслідків. 66. Майнові права батьків і дітей: проблеми здійснення та захисту. 67. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку та сина: проблеми підстав та реалізації. 68. Участь батьків у додаткових витратах на дитину: проблеми визначення підстав і розміру. 69. Припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно: проблеми правозастосування. 70. Інститут влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: поняття, система та проблеми розвитку. 71. Усиновлення як пріоритетна форма влаштування дитини: проблеми правового регулювання та здійснення. 72. Недійсність та скасування усиновлення: проблеми підстав і правових наслідків. 73. Правові наслідки усиновлення: проблеми забезпечення прав та інтересів дитини. 74. Опіка та піклування над дітьми: проблеми встановлення, здійснення та припинення. 75. Правовий статус опікуна та піклувальника: проблеми визначення прав, обов'язків і відповідальності. 76. Патронат над дитиною: проблеми правової природи та співвідношення з іншими формами влаштування дітей. 77. Правовий статус патронатного вихователя: проблеми правового регулювання. 78. Прийомна сім'я як форма влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування: проблеми правового регулювання. 79. Правовий статус прийомних батьків і прийомних дітей: проблеми здійснення та захисту прав. 80. Дитячий будинок сімейного типу: проблеми правової природи та функціонування. 81. Правовий статус батьків-вихователів та вихованців дитячого будинку сімейного типу: проблеми правового регулювання. 82. Порівняльне сімейне право: поняття, предмет та значення компаративістського методу. 83. Особливості та проблеми регулювання сімейних відносин у країнах романо-германської правової системи. 84. Особливості та проблеми регулювання сімейних відносин у країнах
--	--

	прецедентної правової системи. 85. Особливості та проблеми регулювання сімейних відносин у мусульманському праві. 86. Поняття та проблеми сімейних правовідносин з іноземним елементом. 87. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства у сімейних правовідносинах в Україні. 88. Колізійні питання укладення та припинення шлюбу за участю іноземного елемента. 89. Колізійні питання визначення походження дитини та визнання батьківства в Україні та за межами України. 90. Проблеми міжнародного усиновлення, опіки та піклування, а також визнання в Україні актів цивільного стану, зареєстрованих за законодавством іноземних держав.
Критерії оцінювання	Оцінювання здійснюється відповідно до Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми: <pre> graph TD A[Вивчення навчальної дисципліни 100 балів] --> B[Очна денна, вечірня форма навчання] A --> C[Заочна дистанційна форма навчання] B --> D[до 10 балів – за результатами навчання під час лекцій] C --> E[до 5 балів – за результатами навчання під час лекцій] D --> F[до 30 балів – за результатами навчання під час семінарських практичних, лабораторних занять] E --> G[до 25 балів – за результатами навчання під час семінарських практичних, лабораторних занять] F --> H[до 20 балів – за результатами самостійної роботи] G --> I[до 30 балів – за результатами самостійної роботи] H --> J[до 40 балів – за результатами складання семестрового контролю] I --> J </pre> Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у формі усного заліку . До семестрового контролю допускаються здобувачі освіти, які до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичили за поточний контроль не менше 36 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом

	додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю. За умови, якщо здобувач вищої освіти накопичив за поточний контроль 20-35 балів він допускається до складання заліку створений деканом факультету комісії. Якщо здобувач вищої освіти до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичив за поточний контроль менше 20 балів, йому у відомості виставляється підсумкова оцінка «F» і такий здобувач має право на повторне вивчення відповідної навчальної дисципліни.
Можливість визнання результатів неформальної освіти	Результати неформальної освіти здобувача (участь у вебінарах, курсах, круглих столах, інших заходах за тематикою пов'язаною із вивченням навчальної дисципліни) можуть бути визнані у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (https://cutt.ly/Ee8mmyUb). Результати неформальної освіти здобувача можуть бути визнані шляхом повного або часткового зарахування балів за самостійну роботу.
Політика академічної доброчесності	Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету (https://surl.li/eqbt0y) Кодекс академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/5rMH6Rji). Положення про систему запобігання академічному плагіату в академічних та наукових текстах у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/8rMH7UJZ)
Політика врегулювання конфліктів	Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://surl.li/xddcxm). Процедура звернення з апеляцією на результати підсумкового контролю передбачена п. 3.8.8 Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0).
Зворотній зв'язок	1. Під час аудиторних занять, консультацій. 2. На корпоративну електронну пошту v_vatras@univer.km.ua

РОЗРОБНИК

Професор кафедри приватного права, доктор юридичних наук, професор
Володимир ВАТРАС

СХВАЛЕНО

рішення кафедри приватного права від 25 травня 2026 року, протокол № 11.

**Завідувачка кафедри
приватного права**

Світлана ГРИНЬКО

**Погоджено
Гарант освітньої програми**

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Обліковий обсяг – 0,82 ум. др. арк.